

Финансирано от
Европейския съюз
Следващо Поколение ЕС

План за възстановяване и
устойчивост

Република България

ОДОБРИЛ:
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БАН:
ЧЛ.-КОР. ЕВЕЛИНА СЛАВЧЕВА

16. 01. 2025

**ПОЛИТИКА ЗА БОРБА С ИЗМАМИ, КОРУПЦИЯ И НЕРЕДНОСТИ ПО
ИНВЕСТИЦИЯ С2I2: „ПОВИШАВАНЕ НА ИНОВАЦИОННИЯ КАПАЦИТЕТ НА
БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ (БАН) В СФЕРАТА НА ЗЕЛЕНИТЕ И
ЦИФРОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ“ ОТ НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ
И УСТОЙЧИВОСТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Съгласно Постановление № 157 на Министерския съвет от 7.07.2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България (Плана), и на техните основни функции, в частност лицата от страна на Крайните получатели (КП), отговорни за изпълнението на инвестиции, финансирани по Плана чрез Механизма и от други програми на Съюза, както и от други национални или международни източници на финансиране, предприемат необходимите мерки, свързани с предотвратяването на измами, корупция и нередности.

С Постановление № 62/ 25.03.2024 г. за изм. на Постановление № 157 на Министерския съвет от 7.07.2022 г. (ОБН., ДВ, БР. 54 ОТ 2022 Г.; ИЗМ. И ДОП., БР. 70 И 85 ОТ 2022 Г. И БР. 47 И 63 ОТ 2023 Г.) Българска академия на науките е определена като краен получател-КП по инвестиция с код С2I2: „Повишаване на иновационния капацитет на Българската академия на науките (БАН) в сферата на зелените и цифровите технологии“. Съгласно чл. 3, ал. 2 от Постановление № 157 „краен получател“ е физическо или юридическо лице или тяхно обединение, което изпълнява конкретна инвестиция по Плана. Крайните получатели отговарят за изпълнението на инвестициите при спазване на принципите на добро финансово управление, приложимото законодателство и условията на сключените договори за финансиране. В чл. 11, ал. 2 от Постановлението са изброени техните задължения.

За изпълнение на инвестиция С2I2: „Повишаване на иновационния капацитет на Българската академия на науките (БАН) в сферата на зелените и цифровите технологии“

от Плана в структурата на БАН е сформирана Структура за наблюдение и докладване (СНД - БАН) за изпълнение на дейностите на инвестицията, включени в Оперативно споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост СПОР 21 от 01.03.2023 г, както и Екип за изпълнение на дейностите по инвестицията на БАН като краен получател, включени в Оперативно споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост СПОР-2/ 09.01.2024 г.

В качеството си на краен получател по инвестиции от Плана от служителите на БАН се очаква да спазват Етичния кодекс на служителите в БАН. Кодексът определя професионалното и лично поведение на служителите, задължението за избягване на конфликт на интереси и подаването на сигнал за конфликт на интереси. Освен нормите на Етичния кодекс на служителите в БАН, служителите на БАН са длъжни да:

- не допускат да бъдат поставени в икономическа или друга зависимост, както и да искат и да приемат подаръци, услуги, пари, облаги или други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на задълженията им по управление/изпълнение на инвестицията.
- не приемат подаръци или облаги за извършване на работа, която влиза в служебните им задължения, нито да извършват дейност извън тяхната компетентност;
- не приемат облага или обещание за облага, за да упражнят влияние при вземане на решение от други лица във връзка с изпълнение на служебните им задължения по управление или изпълнение на инвестицията;
- не посредничат за получаване от друго на облага, за да бъде извършено или да не бъде извършено действие по служба;
- не извършват дейност в частен интерес, която е в нарушение на глава осма от Закона за противодействие на корупцията.
- да докладват на Ръководителя на КП за станали им известни данни за корупция или за конфликт на интереси при изпълнението или управлението на инвестицията.

Целта е насърчаване на култура, която оказва възпиращ ефект върху измамната дейност и улеснява предотвратяването и откриването на измами, корупция, конфликт на интереси и двойно финансиране и изготвянето на правила, които ще спомогнат при установяването на данни за измами, корупция, конфликт на интереси и двойно финансиране и ще гарантират, че тези случаи се разглеждат своевременно и по подходящ начин.

Понятията измами, корупция и конфликт на интереси се използват за описване на широк кръг от нарушения. Определения за престъпленията измама и корупция се съдържат в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателно правен ред, транспонирана в българското законодателство с Наказателния кодекс и Закона за административните нарушения и наказания. В допълнение по отношение на корупцията, осъществявана от лица, заемащи висша публична длъжност, е приложим Закона за противодействие на корупцията.

Със Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, се уреждат условията, редът и мерките за защита на лицата в публичния и в частния сектор, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения на българското законодателство или на актове на Европейския съюз, които застрашават или увреждат обществен интерес, както и редът и условията за подаване и разглеждане на такива сигнали или публично оповестена информация. Законът се прилага и за лица, свързани с лицата, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения, като той не отменя правилата на действащата нормативна уредба, предвиждаща съществуването на различни органи с правомощия за проверка на сигнали в различни сфери на публичния сектор. Законът има

и за цел да осигури защитата на лицата в публичния и в частния сектор, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения на българското законодателство или на актове на Европейския съюз, станала им известна при или по повод изпълнение на трудовите или служебните им задължения или в друг работен контекст. Съгласно чл. 6, ал. 1 от Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, лице, подаващо сигнал за нарушения чрез вътрешен или външен канал по смисъла на този закон, има право на защита, когато са изпълнени едновременно следните условия: е имало основателна причина да счита, че подадената информация за нарушението в сигнала е била вярна към момента на подаването ѝ и че тази информация попада в обхвата на приложното поле на чл. 3 от него и когато е подало сигнал за нарушение при условията и по реда на този закон. Право на защита има и лицето, което подава сигнал за нарушение по чл. 3 и до институции, органи, служби или агенции на Европейския съюз.

Държавите-членки са отговорни за борбата с измамите и нередностите, в този смисъл служителите по нередности на КП разглеждат изпратените сигнали за нередности – измами, корупция, конфликт на интереси или двойно финансиране по време на изпълнението на проекти и предприемат действия по по-нататъшното им процедиране.

Всяко лице има право да подава сигнали за нередности, възникнали във връзка с изпълнението на проекти по Плана за възстановяване и устойчивост.

Съгласно Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС) финансовото управление и контрол е цялостен процес, интегриран в дейността на организациите от публичния сектор, осъществяван от ръководството и служителите им. Финансовото управление и контрол се осъществява чрез системи за ФУК, включващи политики, процедури и дейности, въведени от ръководството на организациите от публичния сектор, участващи в изпълнението на ПВУ, с цел да се осигури разумна увереност, че целите за предотвратяване и разкриване на измами и нередности, както и предприемане на последващи действия на организациите са постигнати.

ЗФУКПС задава и определения на понятията за съблюдаване, както следва:

„Нередност“ означава всяко нарушение на разпоредба на правото на Общността, в резултат на действие или бездействие от икономически оператор, което е имало или би имало за резултат нарушаването на общия бюджет на Общностите или на бюджетите, управлявани от тях, или посредством намаляването или загубата на приходи, произтичащи от собствени ресурси, които се събират направо от името на Общностите или посредством извършването на неоправдан разход.

"Измама, засягаща финансовите интереси на Европейските общности" е всяко умишлено действие или бездействие:

а) по отношение на разходи, свързано с използването или представянето на фалшиви, грешни или непълни изявления или документи, което води до злоупотреба или неправомерно теглене на средства от общия бюджет на Европейските общности или от бюджети, управлявани от или от името на Европейските общности, укриване на информация в нарушение на конкретно задължение със същия резултат; използването на такива средства за различни цели от тези, за които те първоначално са били отпуснати;

б) по отношение на приходи, свързано с използването или предоставянето на фалшиви, грешни или непълни изявления или документи, което води до неправомерно намаляване на средствата от общия бюджет на Европейските общности или бюджетите, управлявани

от или от името на Европейските общности; укриване на информация в нарушение на конкретно задължение със същия ефект; злоупотреба на правомерно получена облага със същия ефект.

Служителите на Екипа за управление на КП подписват декларация, че са запознати с дефиницията за нередност по смисъла на Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95, дефиницията за корупция по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията, както и състава на престъплението измама по чл. 209, чл. 212 и 212а от Наказателния кодекс, състава на престъплението подкуп по чл. 301, чл. 304, 304а, 304б, 304в и провокация към подкуп по чл. 307 от Наказателния кодекс и със състава на престъплението длъжностно присвояване по чл. 201 от Наказателния кодекс (транспонирани в българското законодателство определения за престъпленията измама по смисъла на чл. 3 и активна и пасивна корупция и присвояване по смисъла на чл. 4 от Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред) и реда за процедурирането на получената информация за такива нередности.

Декларациите се подписват в 5-дневен срок от назначаването им, респ. определянето им. Декларациите се съхраняват в съответната организация/структура.

Служителите на Екипа за управление на КП и служителите на СНД подписват декларация за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 61, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) № 2018/1046 и чл. 70 от Закона за противодействие на корупцията в 5-дневен срок от назначаването им, респ. определянето им.

В случай, че след първоначалното подписване на декларацията спрямо член на екипа за управление/служител в СНД възникне ситуация, която може да повлияе на безпристрастното и обективно изпълнение на задълженията му, заинтересованото лице е длъжно да декларира тези обстоятелства в 3-дневен срок от узнаването им. Независимо от посоченото, от момента на узнаване на обстоятелствата лицето трябва да се въздържа от действия, които могат да компрометират безпристрастното изпълнение на неговите трудови задължения. Незабавно от узнаване на обстоятелствата, които го поставят в конфликт на интереси, членът на екипа/служителят трябва писмено да уведоми Ръководителя на КП. Последният предприема действия служителя, декларирайки възможен конфликт на интереси, да прекрати всякаква дейност по въпроса, за който конфликта се отнася, и трябва да прецени необходимостта от заместване на лицето.

В случай, че проверката за наличието или за липсата на конфликт на интереси следва да се извърши спрямо лице, посочено в § 2, ал. 1 от допълнителните разпоредби на ЗПК, проверката, както и производството по установяване на конфликта на интереси се осъществяват по реда на ЗПК.

Декларации за липса на конфликт на интереси се подписват и от лицата, участващи в комисиите за оценка на оферти и избора на изпълнители при възлагане на дейности по инвестиции.

Декларациите за липса на конфликт на интереси и последващите за деклариране на възможен такъв се съхраняват в отдел АОЧР, БАН.

За изпълнението на дейностите по инвестиции, БАН-КП извършва предварителен контрол за съответствие с приложимите европейски и национални изисквания в областта на обществените поръчки по реда на чл. 237 б „б“ ЗОП. Предварителният контрол за законосъобразност е превантивна контролна дейност, която е насочена да предотвратява вземането на незаконосъобразни решения. Във всеки контролен лист за осъществен предварителен контрол се документира мотивирано заключение за наличие/липса на потенциални нарушения, както и предложения за избягването им/препоръки за

корективни действия. Лицата, отговорни за изготвянето на проверените проекти на документи, вземат предвид заключението и извършват необходимите корективни действия.

БАН-КП използва системата ARACHNE като средство за предварителен контрол в процедурата за възлагане на обществена поръчка за:

- За идентифициране на потенциален конфликт на интереси по отношение на членовете на комисията по чл. 103, ал. 1 от ЗОП с кандидатите или участниците, подали оферта;
- В рамките на проверката за съответствие с изискванията към личното състояние и критериите за подбор, поставени от възложителя.

Със Заповед № 526/01.07.2022 г. на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите е одобрена Системата за управление и контрол на ПВУ (СУК), впоследствие отменена със Заповед №1323/27.09.2024 г. на заместник министър-председателя и министър на финансите. Със същата заповед е одобрена версия №2 на Системата за управление и контрол на Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) на Република България (СУК на ПВУ) която въвежда стройна система за контрол и която има за цел да предотвратява и открива, доколкото това е практически възможно, извършването на измами, корупция, конфликт на интереси и двойно финансиране и да отстранява въздействието им, ако те настъпят. В дейността си, БАН-КП прилага утвърдената СУК на ПВУ, както и прилага вътрешните си правила и процедури, изградени на основата на СУК на ПВУ.

Всяко лице има право да подава сигнали за нередности, възникнали във връзка с изпълнението на инвестиции по Националния план за възстановяване и устойчивост. Сигналят трябва да съдържа възможно най-точна и подробна информация за нередностите възникнали във връзка с изпълнението на конкретни проекти, съфинансирани по плана.

Сигналите може да касаят технически, финансови или административни нередности, такива, свързани с подписани договори за предоставяне на безвъзмездна помощ извършени нарушения в процеса на договарянето, изпълнението на проектите и други. Изложените в сигналите обстоятелства ще бъдат проверени и в случай, че се потвърди тяхната достоверност, ще бъдат взети необходимите мерки, в зависимост от спецификата на всеки случай.

Налице е възможност за подаване на сигнали за нередности посредством изградения бутон за сигнали на електронната страница на БАН (<https://pvu.bas.bg/>). Сигнали могат да бъдат подавани устно и писмено, предвидена е възможност и за анонимно подаване на сигнал.

Принципната уредба на подаването и разглеждането на сигнали се съдържа в глава 8 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Приет е Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, с който се уреждат условията, редът и мерките за защита на лицата в публичния и в частния сектор, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения на българското законодателство или на актове на Европейския съюз, които застрашават или увреждат обществен интерес, както и редът и условията за подаване и разглеждане на такива сигнали или публично оповестена информация. Законът има и за цел да осигури защитата на лицата в публичния и в частния сектор, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения на българското законодателство или на актове на Европейския съюз, станала им известна при или по повод изпълнение на трудовите или служебните им задължения или в друг работен контекст. Съгласно чл. 6, ал. 1 от ЗЗЛПСПОИН, лице, подаващо сигнал за нарушения чрез вътрешен или външен канал по смисъла на този закона, има

право на защита, когато са изпълнени едновременно следните условия: е имало основателна причина да счита, че подадената информация за нарушението в сигнала е била вярна към момента на подаването ѝ и че тази информация попада в обхвата на приложното поле на чл. 3 от него и когато е подало сигнал за нарушение при условията и по реда на този закон. Право на защита има и лицето, което подава сигнал за нарушение по чл. 3 и до институции, органи, служби или агенции на Европейския съюз.

В чл. 108, ал. 2 от АПК се съдържа принципната защита на подателите на сигнали, а именно, че никой не може да бъде преследван за това, че е подал сигнал.

Във връзка с подобряване организацията и изпълнението на дейностите по ПВУ, БАН-КП е осигурила постоянна възможност за подаване на сигнали за нарушения и нередности и предложения от гражданите и бизнеса.

Писмени сигнали могат да бъдат подавани по пощата на адреса на БАН или на място в деловодството на Академията. Устни сигнали за нередности се приемат в сградата на БАН, ул. „15 ноември“ № 1 в рамките на работното време. Служителят, приел устен сигнал, го документира.

Когато е постъпил сигнал за нарушение, или когато в процеса на извършваните проверки са установени индикатори за такова, се извършват следните действия:

1. Получените сигнали се регистрират в деловодната система на БАН;
2. След регистриране постъпилите сигнали се предоставят незабавно на ръководителя на КП;
3. Когато в резултат на извършваните контролни дейности служител от екипа на КП установи индикатор за сериозна нередност, той формулира писмено своето съмнение и информира Ръководителя на КП, като уточнява дали се отнася до измама, корупция или конфликт на интереси, като представя и резултатите от извършените проверки (в т.ч. проверки в Търговския регистър и/или ARACHNE, попълнени контролни листове) в подкрепа на това становище и го предоставя на Ръководителя на КП за процедиране;
4. Ръководителят на КП разпределя сигнала на служител по нередностите за разглеждане и процедиране;
5. Служителят по т. 4 в срок до десет работни дни извършва проверка на получения сигнал за относимост към изпълнението на инвестиция от ПВУ и информацията по инвестицията. В случай на установена фактическа сложност срокът може да бъде удължен еднократно с десет работни дни. В докладна записка до ръководителя на КП се документират извършените действия и заключението, дали сигналът съдържа данни относими към изпълнението на инвестиция и/или посочените такива съответстват на фактическата обстановка по инвестицията;
6. Служителят извършва преглед на информацията с цел идентифициране дали същата се отнася до измама или подкуп и присвояване по смисъла на Наказателния кодекс, корупция по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията или конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 на Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 и/или чл. 70-72 от Закона за противодействие на корупцията. Служителят, със съгласието на Ръководителя на КП, може да пренасочи информацията за процедиране от друго, компетентно по предмета на сигнала лице. В случай на установена фактическа сложност срокът може да бъде удължен еднократно с пет работни дни. В докладна записка до ръководителя на КП се документират извършените действия и становище за основателността на получения сигнал.
7. Полученият сигнал ведно със становището по предходната точка се препращат за последващо процедиране до директора на ДНФ при Министерство на финансите/СНД. В съответствие с чл. 205 от НПК, когато в получения сигнал се съдържат данни за извършено престъпление, се информира прокуратурата на РБ или друг компетентен

държавен орган. С оглед на последното при препращане на информацията към ДНФ/СНД, като компетентни контролиращи органи във връзка с изпълнението на инвестиции по ПВУ, следва да се приложи и това уведомяване.

В зависимост от естеството на сериозната нередност (измама, корупция или конфликт на интереси) компетентни органи да извършат проверка с цел установяване на престъпление или нарушение и последващо разследване по реда на НПК са:

- при съмнение за измама, корупция (подкуп) или конфликт на интереси (свързани лица), съгласно националното законодателство и Финансовия регламент - Прокуратурата на Република България и Европейската прокуратура. При наличие на законен повод и достатъчно данни за извършено престъпление се образува досъдебно производство по реда на Наказателно процесуалния кодекс с постановление на прокурора. Когато е убеден, че са събрани необходимите доказателства за разкриване на обективната истина и за повдигане на обвинение пред съда, прокурорът съставя обвинителен акт и делото се предава на съд;
- при съмнение за конфликт на интереси по чл. 70 от Закона за противодействие на корупцията- КПК.

В случай, че разполагате с информация за нередност, в сигнала е желателно да посочите следното:

име на подателя;

възможно най-подробно описание на забелязаната нередност;

номера на договора, наименованието на кандидата или бенефициента (по възможност);

телефон за връзка (по възможност), който да използваме при необходимост от изясняване на някаква част от подадената от Вас информация.

Предоставянето или не предоставянето на телефон за връзка няма да повлияе върху извършването на проверката по случая, но възможността за обратна връзка ще позволи по-прецизно изясняване на обстоятелствата;

Имате право да подадете информацията директно до едно или няколко от следните лица:

Ръководителя на координиращо звено на национално равнище за изпълнението и контрола на ПВУ (директора на дирекция „Национален фонд” в Министерството на финансите) или

Ръководителя на Крайния получател (КП) – председателя на Българска академия на науките;

При наличие на съмнение у Вас относно връзка на ръководителя на КП или друг оправомощен от него служител, в чиито отговорности е да процедира сигнала, той се подава към дирекция „Национален фонд“ в МФ.

Специфични дейности, свързани с проверка за двойно финансиране:

Всички участници в изпълнението и контрола на ПВУ - крайни получатели и служителите им следят за избягване на двойно финансиране. В първия ФТО, който представят крайните получатели към ДНФ, се дава актуална информация за свързани проекти или инвестиции, които крайния получател изпълнява с финансиране от национални източници или други международни програми и инициативи с оглед недопускане на двойно финансиране на дейностите, които са част от инвестицията, финансирана от МВУ, включително демаркация с инвестицията по ПВУ. Във всеки следващ ФТО се дава информация за нови свързани проекти или инвестиции, както и за

изменение на съществуващите. Проверките за двойно финансиране се извършват както по отношение на разходите, така и по отношение на инвестициите в тяхната цялост.

§1. Настоящата Политика за борба с измами, корупция и нередности влиза в сила от датата на утвърждаването от Председателя на БАН и отменя досега действащата Политика за борба с измами, корупция и нередности, утвърдена на 05.12.2024 г. от Председателя на БАН;